

Όνοματεπώνυμο: _____

Κείμενο: Ίταλο Καλβίνο «Μανιτάρια στην πόλη»

Μια μέρα, στη στενή πρασιά ενός δρόμου της πόλης, έπεσε, ποιος ξέρει από πού, μια ριπή σπορίων και φύτρωσαν μανιτάρια. Κανείς δεν τα πρόσεξε, εκτός από τον αχθοφόρο Μαρκοβάλντο που κάθε πρωί έπαιρνε από εκεί το τραμ.

Τα μάτια αυτού του Μαρκοβάλντο ήταν άμαθα στη ζωή της πόλης: πινακίδες, σηματοδότες, βιτρίνες, φωτεινές επιγραφές, αφίσες, όσο κι αν ήταν μελετημένες να τραβήξουν την προσοχή, ποτέ δεν προσείλκυαν το βλέμμα του που γλιστρούσε πάνω τους, όπως στην άμμο της ερήμου. Κι από την άλλη, ένα φύλλο που κιτρινίζει σ' ένα κλαδί, ένα φτερό που είχε μπλεχτεί στα κεραμίδια δεν του ξέφευγαν ποτέ: δεν υπήρχε αλογόμυγα σε άλογο, τρύπα από σαράκι σε τραπέζι, φλούδα σύκου πατημένη στο πεζοδρόμιο, που να μην τραβήξει την προσοχή του Μαρκοβάλντο και να μη γίνει αντικείμενο στοχασμών, καθώς του αποκαλύπτε τις αλλαγές των εποχών, τους πόθους της ψυχής και τις αθλιότητες της ύπαρξής του.

Έτσι, ένα πρωί, ενώ περίμενε το τραμ που θα τον πήγαινε στην εταιρεία Svan, όπου εργαζόταν σαν αχθοφόρος, παρατήρησε κάτι ασυνήθιστο κοντά στη στάση, στο κομμάτι της άγονης και σκασμένης γης που περιέβαλλε τα δέντρα του δρόμου: σε μερικά σημεία, στα πόδια των δέντρων, ξεπρόβαλλαν καρούμπαλα που εδώ κι εκεί ανοίγονταν κι άφηναν να φαίνονται στρογγυλά υπόγεια σώματα.

Έσκυψε να δέσει τα κορδόνια του και κοίταξε καλύτερα: ήταν μανιτάρια, πραγματικά μανιτάρια που ξεμύτιζαν μες στην καρδιά της πόλης! Ο Μαρκοβάλντο ένιωσε λες και ο γκρίζος και άχαρος κόσμος που τον περιέβαλλε είχε μονομιάς γεμίσει κρυμμένους θησαυρούς, οπότε θα μπορούσε να περιμένει κάτι περισσότερο πέρα από την ωραία αποζημίωση της συλλογικής σύμβασης, το επίδομα ακρίβειας, το οικογενειακό επίδομα και την αποζημίωση του ψωμιού.

Στη δουλειά του ήταν πιο αφηρημένος απ' ό,τι συνήθως: σκεφτόταν ότι όσο εκείνος καθόταν και ξεφόρτωνε δέματα και κιβώτια, τα μανιτάρια, που μόνο αυτός γνώριζε την ύπαρξή τους, μεγάλωναν αργά και σιωπηλά, η πορώδης σάρκα τους ωριμάζε, απομυζούσαν τους υπόγειους χυμούς, έσπαζαν το φλοιό της γης. «Μια νύχτα να βρέξει», έλεγε μέσα του, «και θα είναι έτοιμα». Και δεν έβλεπε την ώρα ν' ανακοινώσει την ανακάλυψή του στη γυναίκα και στα παιδιά του.

— Ακούστε τι θα σας πω, είπε, καθώς έτρωγαν το φτωχικό τους γεύμα. Μεσ στη βδομάδα θα φάμε μανιτάρια! Μια ωραία τηγανιά! Όπως σας βλέπω και με βλέπετε!

Και περιέγραψε με θέρμη στα μικρότερα παιδιά, που δεν ήξεραν τι ήταν τα μανιτάρια, την ομορφιά των διαφόρων ειδών, τη λεπτή τους γεύση και το πώς έπρεπε να μαγειρευτούν: έτσι παρέσυρε στη συζήτηση και τη γυναίκα του, την Ντομιτίλα, που ως εκείνη τη στιγμή ήταν μάλλον δύσπιστη και αμέτοχη.

— Και πού είναι αυτά τα μανιτάρια;, ρώτησαν τα παιδιά. Πες μας πού φυτρώνουν!

Στην απορία αυτή μια καχύποπτη σκέψη συγκράτησε τον ενθουσιασμό του Μαρκοβάλντο: «Αν τους πω το μέρος, θα μαζέψουν μια συμμορία αλητάκια, θα παν να τα βρουν, θα μαθευτεί στη γειτονιά και τα μανιτάρια θα καταλήξουν σε ξένες κατσαρόλες!». Έτσι η ανακάλυψη εκείνη, που του είχε γεμίσει την καρδιά με αγάπη για όλο τον κόσμο, τώρα του δημιουργούσε τη μανία της ιδιοκτησίας, τον τύλιγε μέσα σ' ένα ζηλότυπο και δύσπιστο φόβο.

— Το μέρος των μανιταριών το ξέρω εγώ και μόνο εγώ, είπε στα παιδιά του, κι αλίμονό σας αν σας ξεφύγει κουβέντα.

Το άλλο πρωί ο Μαρκοβάλντο, καθώς πλησίαζε στη στάση του τραμ, ήταν γεμάτος ανησυχία. Έσκυψε στην πρασιά και με ανακούφιση είδε ότι τα μανιτάρια είχαν μεγαλώσει λίγο, μια σταλίτσα μόνο, το χρώμα συνέχιζε να τα κρύβει σχεδόν ολότελα.

Εκεί που ήταν γονατισμένος, ένιωσε κάποιον πίσω του. Μονομιάς σηκώθηκε και προσπάθησε να παραστήσει τον αδιάφορο. Ένας οδοκαθαριστής τον κοίταξε στηριγμένος στη σκούπα του.

Αυτός ο οδοκαθαριστής, στον οποίο την επικράτεια βρίσκονταν τα μανιτάρια, ήταν ένας διοπτροφόρος και κρεμανταλός νεαρός. Λεγόταν Αμάντιτζι και ο Μαρκοβάλντο τον αντιπαθούσε από καιρό, ίσως για εκείνα τα γυαλιά του που ξεψάχνιζαν την ασφαλτο των δρόμων, για να βρουν ίχνη της φύσης και να τα σβήσουν με τη σκούπα.

Ήταν Σάββατο: ο Μαρκοβάλντο πέρασε την ημιαργία του τριγυρίζοντας δήθεν άσκοπα κοντά στην πρασιά, παρακολουθώντας από μακριά τον οδοκαθαριστή και τα μανιτάρια και υπολογίζοντας πόσο καιρό ήθελαν να μεγαλώσουν.

Τη νύχτα έβρεξε: όπως οι αγρότες, που έπειτα από μήνες ξηρασίας ξυπνούν και χορεύουν από χαρά στον ήχο των πρώτων σταγόνων, έτσι κι ο Μαρκοβάλντο ήταν ο μόνος στην πόλη που ξύπνησε, ανακάθισε στο κρεβάτι και φώναξε τους δικούς του: «Βρέχει, βρέχει» και ανέπνευσε τη μυρωδιά της βρεγμένης σκόνης και της δροσερής υγρασίας που ερχόταν απέξω.

Τα χαράματα —ήταν Κυριακή— έτρεξε γρήγορα στην πρασιά μαζί με τα παιδιά του και ένα δανεικό καλάθι. Και να τα μανιτάρια, στητά στους κορμούς τους, με τις κουκούλες τους να ξεπροβάλλουν από το μουσκεμένο ακόμα χρώμα.

— Ζήτω!, και όρμησαν να τα μαζέψουν.

— Μπαμπά, κοίτα εκείνο τον κύριο πόσα έχει μαζέψει!, είπε ο Μικελίνο, και ο πατέρας του, σηκώνοντας το κεφάλι, είδε τον Αμάντιτζι να στέκεται δίπλα τους μ' ένα καλάθι γεμάτο μανιτάρια στο χέρι.

— Α, κι εσείς μαζεύετε;, είπε ο οδοκαθαριστής. Ωστε τρώγονται, ε; Μάζεψα λίγα, αλλά δεν ήξερα αν μπορούν να φαγωθούν... Πιο κάτω, στο δρόμο, έχει κι άλλα μεγαλύτερα... Εντάξει, τώρα που ξέρω, πάω να ειδοποιήσω τους δικούς μου που κάθονται εκεί και συζητάνε αν πρέπει να τα μαζέψουμε ή να τ' αφήσουμε... — και απομακρύνθηκε βιαστικά.

Ο Μαρκοβάλντο έμεινε άναυδος: να υπάρχουν μεγαλύτερα μανιτάρια και να μην τα έχει προσέξει, μια τέτοια ανέλπιστη σοδειά και να του την κλέψουν κάτω από τη μύτη; Για μια στιγμή σχεδόν κοκάλωσε από οργή, από λύσσα, έπειτα —όπως συχνά συμβαίνει— οι προσωπικές εμπάθειες μεταμορφώθηκαν σε μια παρόρμηση γενναιοδωρίας. Την ώρα εκείνη πολύς κόσμος περίμενε το τραμ, με τις ομπρέλες κρεμασμένες στο μπράτσο, διότι ο καιρός ήταν ακόμα υγρός και αβέβαιος.

ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ – Α΄ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ

— Έι, εσείς! Θέλετε να φάτε τηγανητά μανιτάρια απόψε;, φώναξε ο Μαρκοβάλντο στον κόσμο που ήταν μαζεμένος στη στάση. Έχουν βγει μανιτάρια εδώ, στο δρόμο! Ελάτε μαζί μου! Έχει για όλους! — και πήρε από πίσω τον Αμάντιτζι μ' ένα τσούρμο ανθρώπους να τον ακολουθεί.

Βρήκαν αρκετά μανιτάρια για όλους και, επειδή δεν είχαν καλάθια, τα έβαλαν στις ανοιχτές τους ομπρέλες. Κάποιος είπε:

— Ωραία θα ήταν να τρώγαμε όλοι μαζί!

Όμως ο καθένας πήρε τα μανιτάρια του και πήγε σπίτι του.

Ωστόσο σύντομα ξανασυναντήθηκαν, το ίδιο κιόλας βράδυ, στον ίδιο θάλαμο του νοσοκομείου, έπειτα από την πλήση στομάχου που τους έσωσε όλους από δηλητηρίαση: όχι σοβαρή, διότι κανείς τους δεν είχε φάει μεγάλη ποσότητα.

Ο Μαρκοβάλντο και ο Αμάντιτζι ήταν σε διπλανά κρεβάτια και αγριοκοίταζαν ο ένας τον άλλο.

1. Καλβίνο, Μαρκοβάλντο ή Οι εποχές στην πόλη, μτφρ. Έφη Καλλιφατίδη, Καστανιώτης

Ερωτήσεις

1. Τι παρατηρεί περισσότερο ο Μαρκοβάλντο μέσα στην πόλη και τι τον αφήνει αδιάφορο; Γιατί συμβαίνει αυτό; (4 Μονάδες)

2. Παρουσιάστε τα συναισθήματα του Μαρκοβάλντο όταν ανακαλύπτει τα μανιτάρια και όταν βλέπει τον Αμάντιτζι να μαζεύει και αυτός μανιτάρια. (4 Μονάδες)

3. Να αναφέρετε δύο θετικά και δύο αρνητικά χαρακτηριστικά της προσωπικότητας του Μαρκοβάλντο με βάση το κείμενο. (4 Μονάδες)

4. Βρείτε στο κείμενο δύο στοιχεία που αποδεικνύουν την κοινωνική θέση και την οικονομική κατάσταση του Μαρκοβάλντο. (2 Μονάδες)

5. Συμπληρώστε τα κενά των παρακάτω προτάσεων με τις κατάλληλες λέξεις από το κείμενο. (2 Μονάδες)

- Τα μανιτάρια που ανακάλυψε ο Μαρκοβάλντο είχαν φυτρώσει σε μια _____ γύρω από ένα δέντρο.
- Ο Μαρκοβάλντο εργαζόταν ως _____ στην εταιρεία Svan.
- Η γυναίκα του Μαρκοβάλντο ήταν _____ για όσα της έλεγε ο Μαρκοβάλντο για τα μανιτάρια.
- Όταν έπεσε η νυχτερινή _____, ο Μαρκοβάλντο ήταν ο μόνος που ξύπνησε στην πόλη.
- Οι άνθρωποι που φώναξε ο Μαρκοβάλντο έβαζαν τα μανιτάρια στις ανοιχτές τους _____.

6. Σημειώστε αν είναι σωστές (Σ) ή λανθασμένες (Λ) οι παρακάτω προτάσεις. (2 Μονάδες)

- Τα παιδιά του Μαρκοβάλντο δεν γνώριζαν τι είναι τα μανιτάρια.
- Ο Μαρκοβάλντο συμπαθούσε τον Αμάντιτζι.
- Οι άνθρωποι που βρίσκονταν στην στάση ακολούθησαν τον Μαρκοβάλντο, όταν τους προσκάλεσε να μαζέψουν μανιτάρια.
- Ο Μαρκοβάλντο είτε στα παιδιά του πού ακριβώς βρίσκονταν τα μανιτάρια.

ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ – Α΄ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ

7. Αντιστοιχίστε τις φράσεις του κειμένου της στήλης Α΄ με τα σωστά στοιχεία της στήλης Β΄. (2 Μονάδες)

	Α΄
1	«απομυζούσαν τους υπόγειους χυμούς»
2	«θα μπορούσε να περιμένει κάτι περισσότερο πέρα από την ωριαία αποζημίωση της συλλογικής σύμβασης, το επίδομα ακρίβειας, το οικογενειακό επίδομα»
3	«Μια νύχτα να βρέξει...και θα είναι έτοιμα»
4	«..η ανακάλυψη εκείνη...τον τύλιγε μέσα σ' ένα ζηλότυπο και δύσπιστο φόβο.»

	Β΄
Α	Προσωποποίηση
Β	Εσωτερικός μονόλογος
Γ	Μεταφορά
Δ	Ασύνδετο σχήμα

1	2	3	4